

Aleg. 167.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie zezwolenia na zaciągnięcie w Banku krajowym przez gminę miasta Brodów pożyczki w sumie 200.000 zł. w obligacjach komunalnych.

Wysoki Sejmie!

Gmina miasta Brodów po dwakroć dotknięta klęską pożaru (w r. 1859, 1867) ciężkie z tego powodu poniosła straty nie tyle przeto, że budynki, które były własnością gminy uległy zniszczeniu, ile przeto, że po pierwszym pożarze gmina dała porękę za zwrot pożyczki w kwocie 250.000 złr. zaciągniętej w Banku austro-węgierskim dla poszczególnych właścicieli pogorzałych realności celem odbudowania miasta.

Z biegiem czasu w skutek innej katastrofy (o której niżej mowa) właściciele owych realności stali się niewypłacalnymi, za czem idzie, że gmina z tytułu poręki odpowiada za dług Banku austro-węgierskiego i zostaje obecnie pod sądową sekwestracją mając regres do właściwych dłużników.

Ale stokroć dotkliwszą klęskę jak owe dwa pożary zadało gminie miasta Brodów zniesienie wolno cłowego okręgu bez wszelkiego wynagrodzenia ze strony c. k. Rządu. Skutkiem tego zniesienia zamożniejsze rodziny opuściły miasto, dawniejszy nader ożywiony ruch handlowy ustał, ludność zubożała a realności spadły w cenie.

Zdarzyło się też, że dobra Brody przeszły w inne ręce, a nowi właściciele zamierzali wykonywać prawo propinacyi, które po połowie należało do gminy i do właścicieli tabularnych Brodów.

Gmina widziała się zniewoloną nabyć tę drugą połowę propinacyi a niemając funduszów zaciągnięto pożyczkę w kwocie 100.000 zł.; do dawniejszych długów przybył więc nowy, aż nareszcie w listopadzie 1885 Bank austro-węgierski egzekwując resztę swej należitości w kwocie około 50 000 zł., zaprowadził sądową sekwestrację na wszystkie dochody gminy, pod którą to sekwestracją gmina po dziś dzień zostaje. Chcąc się dźwignąć z upadku ekonomicznego i uregulować swoją gospodarkę finansową, wniosła gmina prośbę o wyjednanie u Wysokiego Sejmu pożyczki w obligacjach komunalnych w wysokości 200.000 zł.

Majątek gminy przedstawia się wedle inwentarza z roku 1886 jak następuje:

A. Majątek nieruchomy.

1) Grunta i place w łącznej objętości 20 m. przedstawiają wartość	2.157 zł.
2) Realności a mianowicie realność wykaz hyp. L. 155 z kilku domów się składająca, wartość	38.000 „
realność w. h. L. 154 szkoła żeńska, wartość	20.000 „
realność w. h. L. 160 kasarnia dla dragonów, wartość	4.000 „
realność w. h. L. 156 dawna szkoła żeńska, wartość	4.000 „
w. h. L. 167 dawny szpital wojskowy, wartość	1.000 „
realność w. h. L. 94 gmina kat. Folwarki mały budynek dla oprawcy, wartość	500 „
realność w. h. L. 105 gr. kat. Folwarki małe gymnazyum realne, wart.	70.000 „
realność w. h. L. 157 kasarnia strzelców z ogrodem, wartość	50.000 „
realność w. h. L. 13 dawna kasarnia obrony krajowej, wartość	3.600 „
realność w. h. L. 94 gm. kat. Folwarki małe, prochownia, wart. dawna przedzalnia, wartość	283 zł. 53 ct.
realność w. h. L. 165 szkoła chłopców, wartość	4.000 „
	5.000 „
	<hr/>
Razem wzięte przedstawiają wartość	200.383 zł. 53 ct.

3) **Prawa i przywileje.**

Dochód z opłaty targowego wedle rocznego dochodu w kwocie 766 złr. 20-krotnie wziętego, przedstawia wartość	15.320 zł.
Dochód od miary i wagi wedle 20-krotnie wziętego rocznego dochodu w kwocie 20 zł., przedstawia wartość	400 zł.
Dochód z opłaty od gorących napojów wedle 10-krotnego rocznego dochodu w kwocie 21.106 zł., przedstawia wartość	211.060 zł.
Dochód z propinacyi wedle 10-krotnego rocznego dochodu w kwocie 8.052 zł., przedstawia wartość	80.520 „
Razem przedstawia wartość	307.300 „

4) **Kapitały.**

1) Papiery wartościowe publiczne przedstawiają wartość	3.500 „
2) Wierzytelności prywatne	10.200 „
3) Hypoteczne	66.751 „ 69 ct.
4) Niehypotekowane	45.213 „ 50 ct.

B) Majątek ruchomy.

5) Sprzęty i ruchomości	4.939 złr. 81 ct.
6) Zaległości czynne	7.073 „ 02 „

Suma stanu czynnego 647.828 złr. 10 ct.

Stan bierny.

1) Reszta długu Banku austr. węg. z pierwszej pożyczki 250.000 złr.	34.708 złr. 09 ct.
2) Reszta długu Banku hipotecznego z zaległemi ratami	124.220 „ 96 „
3) Reszta długu Wydziału krajowego pożyczki 20.000 złr. z %	10.763 „ 23 „
4) Reszta długu Banku rustykalnego z %	24.199 „ 15 „
5) Engländerowi Markusowi reszta z ceny kupna	1.157 „ 79 „
6) Datek miejski na gimnazyum za lat kilka zaległy	23.513 „ 46 „
7) Datek miejski na szkoły ludowe należny od kilku lat	12.803 „ 45 „
8) Różne należitości prawne w urzędzie podatkowym uisćić się mające	9.517 „ 56 „
9) Należitości osobom prywatnym poszczególnione w poz. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. i 17.	17. 876 „ 33 „
	<hr/>
Suma stanu biernego	258.762 zł. 02 ct.
Z porównania stanu czynnego ze stanem biernym okazuje się nadwyżka stanu czynnego w wysokości	389.066 zł. 08 ct.

Wykazany powyżej majątek gminny różni się jednak w rzeczywistości o tyle od podanego w inwentarzu, że:

- 1) Podane w inwentarzu pod d. poz. 1 grunta i place wedle memoryału Zwierzchności gm. m. Brodów Wydziałowi kraj. przedłożonego, stanowią bądź to place publiczne bądź nieużytki, nie dają żadnych prawie dochodów i z tego powodu nie przedstawiają wartości.
  - 2) Realności wyk. hip. L. 155 gm. Brody objęte, podane są w inwentarzu w wartości 38.000 zł. zaś według oszacowania egzekucyjnego spowodowanego przez Bank austro-węg. podniesiono wart. tych realn. do wysokości 70.446 złr. 50 ct. jak to wykazuje odpis protokołu szacunkowego. Budynki pod c. d. poz. tej poszczególnione, wynajmuje gmina rządowi na pomieszczenie Sądu za rocznym czynszem w kw. 2440 złr. i kontrakt najmu obowiązuje do r. 1890.
  - 3) Realność wyk. hip. L. 160 w inwent. oszacowana na 4.000 złr. wedle egzek. oszacowania przedstawia wartość 7.085 złr. — ct.
  - 4) Realność w. h. L. 154 w inwentarzu wartości 20.000 złr. wedle egz. oszacowania 21.365 „ — „
  - 5) Realność w. h. L. 156 w inwentarzu wartości 4.000 złr. wedle egz. oszacowania 4.079 „ — „
  - 6) Realność w. h. L. 157 w inwentarzu wartości 50.000 złr. wedle egzek. oszacowania 80.700 „ — „
- Tak tedy realności powyższe, których wartość w inwentarzu podana jest w wysokości 116.000 złr., mają wedle egzek. oszacowania zarządzonego na rzecz Banku austro-węg. podniesioną wartość do wysokości 183.676 „ — „

Otóż gmina m. Brodów powołując się w memoryale do Wydziału kraj. na powyższe oszacowanie sądowe, zaznacza, że w obec tego oszacowania wartość podana w inwentarzu nie jest illuzoryczną lecz realną, chociaż z drugiej strony Wydział powiatowy Brodzki zatwierdzając inwentarz gminy Brodzkiej czyni uwagę, że wartość budynków w kwocie 200.383 złr. podana, wprawdzie tę wartość realną przedstawiać

może, jednak w obec niekorzystnych stosunków w Brodach tudzież tej okoliczności, że większa część tych budynków żadnego nie przynosi dochodu, zastrzega się Wydział Rady powiatowej, że w razie egzekucyjnej sprzedaży tych budynków, kwotę szacunkową wyżej podaną prawdopodobnie osiągnąć byłoby niemożliwem.

Okoliczność ta przez Wydział powiatowy podniesiona nie jest jednak rozstrzygająca, gdyż w niniejszym wypadku nie idzie o pożyczkę hipoteczną, lecz o pożyczkę komunalną, dla których dochody gminy i siła podatkowa są główną gwarancją. Co do poz. 3. inwentarza t. j. praw i przywilejów, to obecny stan propinacyi jest najobfitszym źródłem dochodu, ile że dochody z tego źródła płynące idą w części na pokrywanie potrzeb zarządu gminnego, mogą jeszcze dostarczyć dostatecznego funduszu na spłacenie rat z pn. niniejszej pożyczki, jeżeli gmina odda je Bankowi w zastaw w ten sposób, że w kontrakcie dzierżawy jak to na 3 lata już zawartym zastrzeżono a na przyszłość wyraźnie zastrzeżonem będzie, że dzierżawca obowiązany będzie do składania rat dzierżawnych bezpośrednio do kasy Banku krajowego. Budżety z ostatnich 3 lat przedstawiają gospodarkę gminną jak następuje:

R o k	Dochód	Rozchód	Niedobór	Dod. do pod
1884	44.425·69	67 954·13	23.688	—
1885	50 249·75	61.547·94	11.298	30%
1886	45.860·38	60.614·62	14.754	37%

Nadto przedkłada gmina preliminarze na 3 lata następne t. j. na 1887, 1888 i 1889, które przedstawiają się następująco:

R o k	Dochód	Rozchody	Niedobór	Dod. do pod.
1887	48.475	64.484	16.009	37%
1888	48.475	64.484	16.009	37%
1889	48.475	64.484	16.009	37%

W rubrykę rozchodów wstawiła gmina oprócz wydatków bieżących także i kwotę 20.000 zł. jako potrzebną na spłatę rat od niniejszej pożyczki.

Siła podatkowa m. Brodów według urzędowego poświadczenia przedstawia się przeciętnie za jeden rok w kwocie **30.507** zł.

Tutaj należy zauważyć, że gdy nakładane corocznie dodatki do podatków bezpośrednich w wysokości 37% a dający według siły podatkowej kwotę mniej więcej 10.000, nie wystarczałyby na pokrywanie bieżącego niedoboru — przeto gmina zużywa na ten cel także dodatek do podatku konsumcyjnego od wina w wys.: 50% i od mięsa w wys.: 50%.

W obec powyższych danych i w obec wyjaśnień podanych przez Zwierzchność gminną w memoryale przedłożonym do Wydziału krajowego, stan rzeczy przedstawia się w ten sposób, że w razie — jeżeli gmina ureguluje obecne swoje stosunki finansowe tak, iż uwolni się od sekwestracyi sądowej — pospłaca wysokie długi dotąd ciężące — ureguluje obecny stan propinacyi w ten sposób jak wyżej nadmieniono — i będzie mieć jedynie pożyczkę Banku krajowego; w takim razie majątek gminy daje potrzebne bezpieczeństwo pożyczce, a dochody budżetowe i siła podatkowa będą mogły dać zabezpieczenie płatności rat, tembardziej, jeżeli gmina da na realnościach dodatkowe ubezpieczenie hipoteczne.

Na tym stanie rzeczy polegając, uchwaliła Dyrekcyja Banku krajowego dnia 10. grudnia przedstawić Radzie nadzorczej wniosek na udzielenie pożyczki w wysokości 200.000 zł. pod warunkami niżej we wniosku pod 1, 2 i 3 streszczonymi.

Rada nadzorcza Banku krajowego jednak nie zatwierdziła tej uchwały Dyrekcyi na posiedzeniu swem dnia 11 grudnia 1887.

Wydział krajowy z uwagi, że zaciągnięcie pożyczki dla gminy miasta Brodów w kwocie 200.000 w Banku krajowym jest korzystnym i pożytecznym, wezwał pismem swem z dnia 14. stycznia 1887 Dyrekcyę Banku krajowego, aby tę sprawę ponownie wzięła pod rozwagę i po raz drugi przedłożyła Radzie nadzorczej do rostrzygnięcia.

Dyrekcyja Banku krajowego zaostrzając warunki udzielenia pożyczki, zamieściła jeszcze rygor niżej we wniosku pod 4 zamieszczony i przedłożyła tę sprawę Radzie nadzorczej z wnioskiem przychylnym, która też uchwałą z 17. stycznia 1887 zatwierdziła uchwałę Dyrekcyi Banku krajowego względem udzielenia gminie miasta Brodów pożyczki w obligacjach komunalnych w kwocie 200.000 zł.

Z uwagi, że zdaniem Wydziału krajowego w gminie miasta Brodów po zniesieniu wolno-cłowego okręgu stosunki ekonomiczne już się uregulowały i ustaliły; z uwagi, że gmina miasta Brodów, pożyczką w kwocie 200.000 złr. zamierza umorzyć długi w wysokości 258.000 złr. spodziewające się opustu ze strony wierzycieli i że uwolni się od upokarzającej i wszelki rozwój tamującej sekwestracyi sądowej; z uwagi, że Brodzka Rada powiatowa znając dokładnie stosunki lokalne zatwierdziła uchwałę Brodzkiej Rady gminnej co do zaciągnięcia pożyczki w kwocie 200.000 złr., potwierdzając zarazem potrzebę pożyczki i pożyteczności celu; z uwagi, że stosunki majątkowe gminy dają dostateczne zabezpieczenie zwrotu tej pożyczki, a rygory w warunkach udzielenia pożyczki przez Dyrekcyę Banku krajowego zamieszczone, ten zwrot pożyczki należyie zabezpieczają; —

Wydział krajowy na podstawie §. 36 statutu Banku krajowego przedkłada: sprawę gminy miasta Brodów co do zaciągnięcia pożyczki Wysokiemu Sejmowi i wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Upoważnia się Dyrekcyę Banku krajowego do udzielenia gminie miasta Brody pożyczki komunalnej w kwocie 200.000 złr. w obligacyach komunalnych Iszej emisji pod zwykłymi warunkami a nadto pod warunkami :

1) Jeżeli z pożyczki niniejszej wszystkie długi terazniejsze gminy spłacone zostaną, a względnie jeżeli przedłożone zostaną układy prawomocne, ze wszystkimi wierzycielami, wykazujące, że pożyczka 200,000 złr. wystarczy na zupełne uregulowanie długów gminy, i układy te Wydział krajowy przyjmie do wiadomości.

2) Ażeby pożyczka Banku krajowego była łącznie na wszystkich realnościach gminy zabezpieczoną.

3) Ażeby został przedłożony kontrakt z dzierżawcą propinacyi, na mocy którego tenże zobowiązałby się czynsz za propinacyę przypadający w odpowiedniej kwocie wprost do kasy Banku krajowego płacić, a nadto, ażeby gmina zobowiązała się w razie odnowienia kontraktu dzierżawy, dopóki pożyczka Banku krajowego nie będzie umorzona, takż obowiązek na przyszłych dzierżawców wkładać i

4) Jeżeli gmina miasta Brodów w razie uzyskania w mowie będącej pożyczki skryptem dłużnym się zobowiąże do przelania na Bank prawa wydzierżawienia propinacyi miejskiej począwszy od chwili expiracyi obecnie obowiązującego kontraktu dzierżawnego a to w tym celu, iżby Bank z tenuty dzierżawnej mógł potrącać raty od rzeczonej pożyczki w kwocie 200.000 złr.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów, dnia 18. Stycznia 1887.

Marszałek krajowy

TARNOWSKI.

Sprawozdawca

Dr. Franciszek Smolka,

Członek Wydziału krajowego.